Työ ja turva -osasto/PV/ea

21.1.2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 240/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia väliaikaisesti. Esityksen mukaan työttömyysetuutta maksettaisiin myös omavastuuajalta ja yritystulojen sovittelu voitaisiin tehdä yrittäjän itsensä ilmoittamien tietojen perusteella.

Ehdotetuilla muutoksilla todetaan vastattavan työntekijöiden toimeentulon turvan vahvistamisen tarpeeseen, joka seuraa koronavirusepidemian torjumiseksi toteutetuista rajoitustoimenpiteistä. Muutosten voimassaoloajaksi ehdotetaan 1.1.-28.2.2022.

SAK lähtökohtaisesti kannattaa esitettyjä muutoksia. Omavastuupäivien poisto tukee tavoitetta vahvistaa lomautettujen ja työttömäksi jäävien työntekijöiden toimeentulon tasoa sekä turvaa etuuden saamista mahdollisimman nopeasti. Omavastuuajalla ei voi todeta olevan työttömyysetuuksien alkamista ehkäisevää vaikutusta etenkään aloilla, joilla on asetettu rajoitustoimenpiteitä. Omavastuupäivät ovat ylipäätään osittaisen työn tilanteissa etuudensaajille vaikeita ymmärtää ja työttömyysturvan maksajille monimutkaisia toimeenpanon osalta.

Omavastuupäivien poisto toteutettiin koronapandemian alkuvaiheessa työmarkkinajärjestöjen ehdotuksesta, mutta päätettiin jo vuoden 2020 lopussa. Koronan aiheuttama epävarmuus ja lomautukset ovat kuitenkin jatkuneet monilla toimialoilla koko pandemian ajan. Tämä on heikentänyt useiden työntekijöiden toimeentuloa pitkällä aikavälillä.

Esitettyjen muutosten voimassaolo on nyt sidottu hallituksen asettamiin rajoitustoimiin. Takautuva voimaantulo on SAK:n näkemyksen mukaan tässä tilanteessa kohtuullista, mutta kahden kuukauden voimassaoloaika on aivan liian lyhyt. Osa lomautuksista toteutuu viiveellä eikä koronan vaikutusten voida arvioida päättyvän näin nopeasti. Työntekijät tarvitsevat pidempikestoista tukea toimeentuloonsa. Liian lyhytkestoiset muutokset kuormittavat päätöksentekoa ja työttömyysturvan toimeenpanoa sekä aiheuttavat työntekijöille epävarmuutta toimeentulonsa osalta. SAK esittää työttömyysturvan omavastuuajan poistoa kesäkuun 2022 loppuun saakka.

SAK on tuonut esiin myös muita työntekijöiden toimeentulon turvaavia työttömyysturvan muutostarpeita. Useilla toimialoilla työntekijöiden toimeentulon ongelmat ovat vaikeutuneet koronatilanteen pitkittyessä ja

rajoitusten käytön jatkuessa. Hallituksen olisi syytä vielä valmistella kolmikantaisesti uusia tukitoimia niille työntekijöille, joiden työnteko on rajoitusten takia estynyt. Samalla tulisi toteuttaa myös valtion maksuosuus lomautusajan työttömyyspäivärahoista. Nyt hallituksen päättämät poikkeustoimet jäävät ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoituksen osalta työnantajien ja työntekijöiden kustannettavaksi.

Hallituksen esityksen valmistelu on toteutettu virkamiestyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Työmarkkinajärjestöille on annettu mahdollisuus vain kommentoida pikaisesti valmista esitystä. Esityksessä on viitattu kiireellisiin toimenpiteisiin nopeasti edenneen epidemiatilanteen vuoksi. Tämänkertaisista koronapoikkeuksista on kuitenkin päätetty jo joulukuussa 2021. Samassa yhteydessä olisi tullut päättää myös työntekijöille suunnatuista tukitoimista ja aloittaa työttömyysturvaan liittyvä asianmukainen kolmikantainen valmistelutyö.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot Sosiaaliasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, pirjo.vaananen@sak.fi